

МИНТЕ, ИНИШЪ ШИ ЛИТЕРАТОРЪ.

№. 23.

СЪМБЪТЪ, 7. ІВНІВ.

1852.

КАМПАНИЯ РОМЪНИЛОР ДЪН КОНТРА ТЪРЧИЛОР,

de la anu 1595.

Ne aducem aminte къ маї дн аниї трекъди къдѣва динтре метърїї рѣзниїї транси-
ване пентрѣ кѣноштинда патрией (Verein
für die vaterländische Landeskunde) ne descoperеа
а лор пѣреpe de рѣѣ, пентрѣ че хроничеле веки
але Цѣрей ромънештї шї але Молдавіей, каре пѣвъ
не атъчи се пѣстра пѣмаї дн ѣназскрипте, пѣ се
пѣзвликъ prin tinariѣ. Ачѣста пѣлѣсоре акъм пѣ
маї аре локѣ. Din Хроникариї Цѣрей ромъ-
нештї се афлѣ къдѣва тинъриїї ла Бъзрештї пѣ
пѣмаї дн Magazinѣя исторїк de свнт Редак-
циѣнеа Длѣ А. Тр. Лазриѣ, чи ши deosebїт; — iar
din Хроничеле Молдавіей се тинъриѣ ла Іаниї свнт
Redacциѣнеа Длѣ Мих. Корѣлничѣнз свнт пѣмїре
de Летописѣде. Историѣ стрѣвеке, чеа веке шї
маї нѣвъ пѣвъ кѣтрѣ аниї 1700 — 20 днкоче vine
de пенѣшѣрате орї дн чеа маї де апрѣпе легѣ-
минте къ исторїѣ Трансїлваніей. Дрент аѣ историчїї
знѣрї шї сасї дакъ претїид, къ исторїїле ачестор
дѣрї трѣвѣ асе днтрѣци шї котилїиї знеле пе аа-
теле. Ної пе лѣнгъ че рекомѣндѣм орї кѣрѣї, прїе-
тин аа исторїей кѣштинѣреа сѣе атїнселор хрониче,
пѣ лїнсіи а скѣте аїчи ка де провъ о парте дїн
зн хроникариї аа Цѣрей ромънештї прекъм зрѣмѣзъ:

„Adva aminte Ромънилор зна дїн фантеле челе
маї стрѣзчїте але лѣнтей пѣриндиїлор лор пентрѣ
лївертате. Воїѣ descріе ачеа кампанїѣ вестїтѣ
каре реалѣї demїтїтатеа националѣ; пе дѣде зн
пѣше шї о вазѣ днсемнатѣ дн Европа, шї ста-
торнїчи пентрѣ вїггорїте дрентѣриѣ патрией нѣстре.
Тинѣрї д'о меморїе глорїѣсѣ! Тинѣрї де кредїнѣцѣ
шї де цѣрѣїре! Кънд пѣриндиїї дѣстрї кредїнѣцииї
сѣвлїиї днценвїкїа не кѣтїлїа вѣтъ шїлор, черѣндѣ
de ла Dzeя армателор лавреѣ вѣрїндиїї сѣѣ ко-

рѣна мартїрилор; шї астоел днѣрѣвѣтадї, еї се
арѣнка знѣл дн прѣтива а зече дн мїзлокѣл вѣрїш-
ташїлор, шї Dzeѣ ле да вїрїнга, кѣчї ел ажѣтъ
пе чеї дрѣнѣї, кѣчї ел а лѣсатѣ лївертатеа пентрѣ
попѣре, шї чеї че се лѣнѣтъ пентрѣ лївертате се
лѣнѣтъ пентрѣ Dzeѣ.

Моштенїторї аї дрентѣрилор пентрѣ пѣстрѣреа
кѣрора пѣриндиїї нѣстрї аѣ фѣкѣт атѣтеа жѣртѣе
дн вѣкѣриѣ трекѣте, сїе ка свенїреа ачелор тїм-
пѣрї ероїче сѣ дешенте дн ної сѣнтїментѣл да-
торїей че авет д'а мѣрї нїї д'а пѣстра пентрѣ
вїггорїте ачѣастѣ моштенїре пѣрїптѣскѣ.

Посїдїѣ цѣографїкѣ а цѣрей лор импѣсе Ромъ-
нилор дндаторїреа д'а сїї маї пѣинте de тѣте о па-
дїе ресвоїнїкѣ. De ла статорнїчїреа Прїнчїнатѣлѣї,
еї дншї вѣзѣрѣ дндатѣ independїнѣда лор аменїндѣтѣ
de Днѣрїї. Дн ресвоїеле лор къ ачѣстѣ падїе еї
се фортарѣ ка днтрѣо скѣлѣ пентрѣ аале лѣнѣте
маї марї че трѣвѣрїѣ сѣ аївѣ пѣсте пѣдїн къ о
падїе шї маї пѣтернїкѣ. Тѣрчїї атъчи се інїсерѣ
дн Европа, шї аменїндѣ а о кѣтронї. — Мїрчеа
дн Европа, шї аменїндѣ а о кѣтронї. — Мїрчеа
чел вѣтрѣн фѣ чел д'днѣгѣїѣ кавалер аа крѣштїнѣ-
тѣдїї каре се існїтї а опрї сѣрїѣ лор. Дн кѣм-
пѣриѣ Rovїней ел днфѣрѣнсе трѣѣїа лѣї Баїазет II.
Маї тѣрзїї ел кѣштинѣ маї марї трїзмѣрїї, шї
Ромънїї, кѣрїнѣнѣндѣї Adрианополеа атъчиї капїтала
Отоманїлор, ле пѣсерѣ зн Сѣлтан дѣнѣ адеѣреа
лор. Къдѣва аниї дѣнѣчѣеа, зн вѣтѣ кѣнїтан вѣс-
тїт апѣра алтареле патрией шї крѣстїнѣтатеа дн
прѣтива кѣтїлїїлор лор вѣрїштанїї. Врѣднїк етѣл
аа лѣї Іоан Днїад, Дракѣл Воевод дїнѣ маї мѣлѣї
аниї кѣ мїрѣреа тѣтѣлор поїбрелор ресвоїе крѣнѣте
къ Тѣрчїї, каре ресвоїе, тѣргѣресекѣ скрїїторїї а-
челеї врѣмї, авїа ар сїї пѣтѣт тодї крѣстїнїї дн-
превъ сѣ свѣдїе. Дн ачеле лѣнѣте грозѣве, цѣара
се дешѣртѣ de локѣїлор, дар дрентѣрїѣ еї се пѣ-
стрѣрѣ, кѣчї пѣриндиїї нѣстрї авеа de темѣїѣ къ:
Маї vine цѣара лор сѣ се прѣфакѣ днтрѣн днїнѣ

дипрѣштїасерѣ маї тѣлте армате, кѣпрїнесерѣ шї предасерѣ Брѣла, Цїсрїѣв, Рѣсчїкѣл, Сїлістра, Ісмаїлѣл, Кїліа, Бава, Проватѣ, Доврїчеа, Загора, Тѣртѣкаїа, Нікополеа, Врачеа, Відїнѣл, *) шї Константінополеа дїсшї дї въз ла пордїле сале.

Сѣлтанѣл дї деспѣндѣсіре се хотѣраше а фаче о сіліндѣ естраордїнарѣ, шї, лѣсѣнд ла о парте ресвоїѣл кѣ Бѣгарїа, а шї порнї тоте оштїрїле асѣпра церѣ Ротѣнешїтї. Ел кіамѣ не Сїнан Паша, дї еспѣне тоте темереа шї дѣререа са де ісвїрїле лѣї Міхаїѣ, дї пѣшеште Везїрѣл сѣѣ, шї дї дїсѣрчїнѣѣ сѣ мерѣ сѣ пѣсгїаскѣ шї сѣ ровескѣ деара, іар не Міхаїѣ сѣл прїнѣ шї сѣ ілѣ адѣкѣ віѣ. **) Бѣтрѣнѣл Везїр, дїгѣфат де ісвїнїле че довѣндїсе ла Тѣніс, дї Аравїа, Персеїа, Африка, Деоргїа шї Бѣгарїа, ***) жѣрѣ шї кізѣнїеште не канѣл сѣѣ кѣ ва сѣнѣне ачешѣ Раїа револатѣ. ****)

Ел есе дїн Константінополї кѣ о арматѣ пѣтерѣѣ, кѣ тот апаратѣл тревѣнїчїос ла ресвоїѣ, лѣнѣд кѣ сіне шї стегѣл чел сѣнїтѣ кѣ каре тѣсѣлтанїї се кредеа невірїдїї кѣнд дїл аѣеа дїл тавѣра лор; шї тревѣнд прїн стрѣнтѣреа де ла Чалїкаѣкѣ, се дїдрептеѣ кѣтре Цїсрїѣв не знде воїа сѣ тревѣ Дѣнѣреа. Дїнтрѣачешї време порѣнчї Ханѣлї сѣ пѣвѣлескѣ кѣ Тѣтарїї прїн Молдавїа дї деара нѣстрѣ, шї зече галере дїкѣрїкате кѣ тѣнїдїї пентрѣ артїлерїе тревѣрїѣ сѣ інтре прїн тареа Нѣгрѣ дї Дѣнѣре ка сѣ се вѣче пѣлѣ ла Рѣсчїкѣ. Церїле Ротѣнешїтї се декларарѣ атѣнчї де Пашалѣжѣрї. Молдавїа се дедѣ лѣї Цїафер Паша, Беглерѣвѣл Шерлакѣлї, шї Деара Ротѣнешкѣ лѣї Сатѣрчї-Махѣмед-Паша, не лѣнѣгѣ каре се нѣнї Деѣтердар, Мохамед-Бег де ла Іенїшер. ****)

Мїхаїѣ, афлѣндѣ порнїреа Тѣрчїлор, лѣѣ тѣсѣрї де апѣраре шї дїшгїїндѣ не Сїсісѣнд Баторї, Прїндѣл Трансїлѣванїеї, сѣї віе дїнтрѣажѣторїѣ дѣнѣ трактателе дїкѣїате.

Не кѣнд Сїнан се апронїа де хотареле нѣстрѣ, Сїсісѣнд Баторї сѣрѣвѣторѣа нѣнїа са кѣ Марїа Крїсїна Архїдѣчѣса де Асѣрїа, ла каре пофѣтїсе шї не Мїхаїѣ. Прїмешїа че аменїнѣа Деара опрїндѣл дѣа се сѣнѣне ла ачешѣ пофѣтїре, ел трїмісе дїл локѣї не Стрѣїе Бѣзѣскѣл шї не Радѣл Калѣфїрескѣл кѣ дарѣрї предїѣсе пентрѣ нѣнїтѣ,

дїсѣрчїнѣндѣї сѣ рѣде не Сїсісѣндѣ ка дѣнѣ трактателе дїкѣїате сѣ грѣвѣскѣ аї венї дїнтрѣажѣтор, кѣчї вѣрїштанѣл комѣн се апронїе шї воїеште, дѣнѣ че ва пѣстїї Деара Ротѣнешкѣ, сѣ тревѣ прїн Трансїлѣванїа дї Бѣгарїа знде сѣ рѣдїченѣл лѣнїа дїнтрѣрѣнїтѣ прїн рескѣла Ротѣнїлор.

Вестѣа ачешѣа тѣрѣвѣрѣ веселїа нѣнїдїї. Сїсісѣндѣ трїмісе не тїреса са ла Деїла, шї грѣвї а порнї о сешѣ де оштїрїї, че аѣеа гата, дїл Деара Ротѣнешкѣ. Дїнтрѣалѣ парте, дїл време че трїмішї сѣї алерга ла Дїнѣрѣтѣл Деїрманїеї Рѣдѣфѣ, ка сѣї вестѣскѣ прїмешїа церїлор Крестїне алїаге кѣ дѣнѣл, шї сѣл рѣде а де ажѣта ла о асешенеа невоїе, дѣнѣл векіл овїчеїѣ ал Трансїлѣванїеї, дої ѣменї арматїї знѣл кѣларе шї алѣл не жос, дїїнд дїл тѣнѣл о савїе сѣнѣрѣатѣ, алерга прїн тоте деара кіешѣнд попорѣл ла арне дїл прѣтїва вѣрїштанѣлї обїтѣскѣ. *)

Мїхаїѣ асешенеа се прѣгѣтїсе де апѣраре. Порнїндѣ шї фамїліа кѣ тот че аѣеа маї скѣнїп ла Сївїїї дїл Трансїлѣванїа, ел ешї дїн Бѣкѣрешїтї кѣ оптїшї осташї шї мерсе де дїфїнсе тавѣра дїл дрѣтѣл Цїсрїѣлї ла сатѣл Мѣгѣренїї. Акоѣ адѣнѣл лѣнѣгѣ сіне капетеле арматѣї сале шї се кізѣрїѣ дїнпрѣнѣл асѣпра кінѣлї кѣ каре сѣ аперѣ маї віне деара. **) Посїдїа ї ера крїгїкѣ, кѣчї спре а опрї інтрареа Тѣрчїлор дї деарѣ тревѣїа а стрѣжїї тоте хотарѣле атѣт деспре Дѣнѣре кѣт шї деспре Молдавїа. Дїнтрѣадѣвѣр, не кѣнд Сїнан се дїдрепта кѣтре Цїсрїѣл ка сѣ тревѣ не акѣло Дѣнѣреа, алѣ чеѣе Тѣрчешїтї дѣлѣла сѣ тревѣ прїнтрѣалѣ локѣрї, іар маї кѣ сешѣ ла Нікополї, знде се афла зп корїѣ дїсешнат де Тѣрчї, карїї дїн порѣнїа Везїрѣлї резїдїсѣрѣ кѣ тѣлѣт келѣвїалѣ чегатеа сѣвѣрїнатѣ де Ротѣнї. ***) Дїнтрѣалѣ парте Ханѣл се прѣгѣтеа сѣ пѣвѣлескѣ прїн Молдавїа дї Деара Ротѣнешкѣ. Дїл ачешѣ невоїе възнѣндѣсе, сѣатѣл фѣ сіліг а хотѣрѣ кѣ, спре а дїкїде вѣрїштанѣлї калѣа дѣа інѣра дїл деарѣ, тревѣе сѣ се дїнпрѣштїе арматѣ дѣа лѣнѣл хотарѣлор дїл локѣрїле челе маї імпортанте, опрїндѣ нѣнїаї ачѣї оптїшї де осташї че ера кѣ Мїхаїѣ, кѣ каре ашезѣндѣсе дїнтрѣн лок комѣд, сѣ нѣтѣ да ажѣтор знде ва чеѣе тревѣнїа. ****) (Ва зрѣа.)

*) Valthere in Reusner p. 237. — Memorialul lui Stavrinus Vistierul.

**) Stavrinus. — Valthere in Reusner.

***) Hammer. T. II.

****) Valthere.

*****) Hammer. — Stavrinus.

*) A. Bechet, histoire du Cardinal Martinusius. Paris 1715, p. 324.

**) Valthere.

***) De Thou.

****) Arthur Thomas, Sieur d'Ambry. *Continuation de l'histoire de Chalcocondyle*. Rouen 1660, pag. 756.

